

СПОЛУЧНИК

1. Складіть речення з парними градаційними сполучниками:

не тільки – а й, хоч – але й, не стільки – скільки, не лише – а й .

2. З'ясуйте, в яких реченнях і (й) виступає сполучником, а в яких – часткою.

1. *Вже й мого коня кують, час нам у дорогу (Нар. тв.).*
2. *Хочеться самому жити й любити, бажаєш кожному щастя (Мирн.).*
3. *Певно, в цьому і є та найважча провина моя (Гал.).*
4. *І відчула: доросле й маля, і вода, і трава, і земля – Все любов'ю тобі промовля (Мал.).*
5. *Де ти, фантазіє, там радощі й весна (Л.Укр.).*
6. *Як не буде птахів, то і людське серце стане черствим (Ст.) .*
7. *Пішла б і в неволю, аби доля прийшла (Мирн.).*
8. *Де рідний край, там і під ялиною рай (Нар. тв.).*

3. Спишіть речення. Підрядні сполучники підкресліть однією рискою, сполучні слова – двома. Визначте синтаксичну функцію сполучних слів.

1. *Той, хто переборов труднощі, подібний до альпініста, який здолав вершину (Сух.).*
2. *Взяв за гуж – не кажи, що не дуж.*
3. *Куди вітер дме, туди й гілля хилиться (Нар. тв.)*
4. *Я взяв золото від богів, щоб не вмирали з голоду люди (Ст.)*
5. *Не стало вже й розкішних куців, з якими пов'язана стільки спогадів, які годували його ціле життя (Коц.).*
6. *Ти станеш справжньою людиною лише тоді, коли узнаєш, що значить трудно.(Сух.).*
7. *Як дуб листочки пожовтілі ховає на своєму гіллі аж до травневого розмаю, от так і я своє кохання , зимою вбите спозарання, у серці юному ховаю. (Павл.).*
8. *Не жал мені, що я тебе кохаю, та в нас дороги різко розійшлись (Л. Укр.).*
9. *Як сумно тій людині жити, яка в житті не знала суму (Рил.).*
10. *Згадай, як ми співом стрівали світання (Л. Укр.).*
11. *Про людей слід судити з того, в чім вони мали успіх, а не з того, в чім вони зазнали невдачі (Довж.).*
12. *Яка пшениця, така й паляниця (Нар. тв.).*
13. *Певне, в кожного є заповітні пороги, звідки нас проводжали в життя матері (Синг.).*
14. *Добрий харч тоді, коли димком пахне (Цюп).*

15. Якщо бажаєш стать заможним, у праці будь непереможним (Нар. тв.).

16. Благословенне світло дня і ночі, мисль, у якій засвідчуєшся ти (Павл.).

4. Розкрийте дужки, напишіть слова разом або окремо. Поясніть, якими частинами мови вони виступають.

1. Умій дякувати старшим за(те), що вони повчають тебе (Сух.).

2. Хоч голый, за(те) в поясі.

3. Багач норовить, як(би) бідного з ніг збить (Нар. тв.).

4. Хотіла б я... так задирати, що (б) зорі почули, що (б) люди вжахнулись на сльози мої (Л. Укр.).

5. І все йому, як Богу розповім Про (те), що буду я йому молитись(Гал.).

6. Справжній учитель без творчості, повторюючи одне і те(ж) усе своє життя (Цюп.).

7. Як(би) сам був білий, то не чорнив би другого (Нар. тв.).

8. Коли(б) його пустити з косою просто, він обкосив би всю земну кулю, а(би) була добра трава та хліб і каша (Довж.).

9. Справжнє почуття хоча ні на кого й не зважає, про(те) й не ображає нікого... (Гонч.).

10. Чисте полуденне небо, і тихо-тихо, немов(би) все заснуло (Довж.).

11. Батьківщино-мати, ти така, як день! Як(же) не співати радісних пісень! (Сос.).

12. Як(же) до тебе знову прилину, забудем лихо в тиху годину (Нар. тв.).

13. Хоча (б) над тобою було сто вчителів – вони будуть безсилі, як(що) ти не можеш сам змусити себе до праці(Сух.).

14. Далека, небезпечна путь, – гей, не зважай, матросе! Та(ж) хвилі приязно гудуть, міцні, надійні троси.

15. Про що(б) не писав поет – про тварин, чи про дерева, чи про гірські ручаї, – він завжди кінець кінцем пише про людину, про людське, для людини (Рил.).

5. Запишіть сполучники, знявши ризик. Поясніть написання. З виділеними словами складіть речення.

Ні/би/то, тим/то, не/зважаючи/на/те/що, за/те, не/мов/би, **при/чому**, при/цьому, **дарма/що**, так/що, тільки/но, як/тільки, як/що, то/ж, **ані/ж**, за/тим/що, **тим/часом/як**, не/наче/б/то, ото/ж.